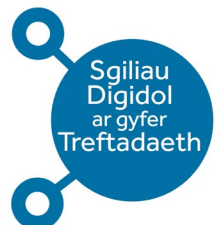

Sgiliau Digidol ar gyfer Treftadaeth:

Dechrau Arni gyda Dysgu Ar-lein

Cynhyrchwyd gan y Gymdeithas
Technoleg Dysgu ar gyfer Cronfa
Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol

Cyflwyniad

Mae gan y sector treftadaeth gyfoeth o wybodaeth i'w rannu â'r byd. Mae'n chwarae rhan hanfodol o ran galluogi pobl o bob oed i ddysgu a deall am hanes diddorol a chymhleth y DU. P'un ai ymweld â safleoedd a henebion, archwilio straeon ac arddangosfeydd, neu gymryd rhan mewn digwyddiadau a gweithgareddau, mae eich ymwelwyr eisoes yn profi cyfoeth o gyfleoedd addysg.

Gall adnoddau a gweithgareddau dysgu ar-lein helpu i ddod â threftadaeth i gynulleidfa ehangach nag erioed o'r blaen, mewn ffyrdd newydd ac arloesol.

Gall dysgu ar-lein gynnwys:

- cyrsiau digidol am ddim y gall unrhyw un ymuno â nhw, a elwir weithiau'n Gyrsiau Ar-lein Agored neu MOOCS
- gweithgareddau strwythuredig wedi'u hanelu at grwpiau o ddysgwyr fel plant ysgol
- dysgu ac ymgysylltu â'r gymuned, a allai gynnwys ymarfer cydweithredol neu adnoddau 'cyfrannu torfol'
- deunyddiau dysgu cyflym ar-lein
- teithiau ac arddangosfeydd rhithwir
- blogio a gweithgareddau cyfryngau cymdeithasol, gan gynnwys adrodd straeon digidol a chwisiau

Mae dysgu ar-lein yn cynnig cyfleoedd i wneud addysg treftadaeth yn hygyrch i bobl o bob cefndir.

Nid oes angen arbenigedd arbenigol a chymwysiadau drud arnoch i greu profiadau dysgu effeithiol.

Mae'r canllaw yma'n cwmpasu amrywiaeth o offer ac adnoddau rhad ac am ddim y gallwch eu defnyddio i greu cyfleoedd dysgu ar-lein arloesol ac ymgysylltiol. Mae'n rhoi enghreifftiau o ffyrdd y gellir defnyddio llawer o dechnolegau a ddefnyddir yn gyffredin i gefnogi dysgu ar-lein.

Mae hefyd yn cynnwys adnoddau ymarferol a manylion sefydliadau arbenigol y gallwch droi atynt am wybodaeth ac arweiniad ychwanegol.

Deall eich dysgwyr

Rhowch eich dysgwyr wrth wraidd y broses o'r cychwyn cyntaf. Bydd hyn yn eich galluogi i gynllunio adnoddau a chyfleoedd dysgu mwy effeithiol, addas i'r diben sy'n annog cyfranogiad ac ymgysylltiad â threftadaeth.

Er enghraifft, ystyriwch sut y byddwch yn darparu ffyrdd i ddysgwyr rannu eu syniadau neu eu barn eu hunain a sut y byddwch yn cefnogi cydweithio a gwaith grŵp.

Cwestiynau i'w hystyried:

- A oes gennych nifer penodol o gyfranogwyr mewn golwg, er enghraifft, dysgwyr neu grwpiau unigol? Neu a ydych yn anelu at ddarparu adnoddau a gweithgareddau i gynifer o bobl â phosibl?
- Beth yw eich disgwyliad o lefel sgiliau digidol eich dysgwyr, fel

eu gallu i ddefnyddio offer ac adnoddau ar-lein ar gyfer dysgu?

- Sut bydd pobl yn dysgu o'ch adnodd neu weithgaredd ar-lein? A fyddant yn dysgu gyda'i gilydd ar adeg benodol (dysgu cydamserol) neu ar eu cyflymder eu hunain (dysgu anghydamserol)?
- A yw eich dysgwyr mewn lleoliad dan do wedi'u cynllunio ar gyfer dysgu, fel ystafelloedd cyfarfod, ystafelloedd dosbarth neu labordai cyfrifiadurol, neu mewn mannau dan do neu'r tu allan sy'n agored i'r cyhoedd? Ar hyn o bryd, mae'n debygol y bydd llawer o bobl yn dysgu gartref.
- Pa fath o ddyfeisiau y mae eich dysgwyr yn debygol o gael mynediad iddynt (er enghraifft, ffonau symudol, tabledi neu gyfrifiadurol bwrdd gwaith), a pha mor aml? A oes ganddynt gysylltedd rhwydwaith da?

Adnoddau ychwanegol:

- Mae'r [Enhance Digital Teaching Platform](#) gan y Sefydliad Addysg a Hyfforddiant yn darparu gwybodaeth am ddeall anghenion dysgwyr gan gynnwys cyd-destun [digidol](#) a [hygyrchedd](#).
- Mae'r cwrs am ddim [Blended Learning Essentials](#) gan Brifysgol Leeds a'r Sefydliad Addysg yn darparu cyflwyniad clir a llawer o awgrymiadau ymarferol ar ddefnyddio offer digidol.
- Mae [Adeiladu Taconomeg ar gyfer Dysgu Digidol](#) a gyhoeddwyd gan Asiantaeth Sicrhau Ansawdd y DU yn cynnwys adran ddefnyddiol ar brofiad y dysgwr digidol.
- Mae Ymddiriedolaeth VocTech UFI yn cyflwyno dechreuwyd i [hanfodion sut i ddylunio ar gyfer dysgwyr rhithwir](#), un o gyfres o weminarau sy'n canolbwyntio ar [ddechrau dysgu ar-lein](#).
- Mae cwrs am ddim y Brifysgol Agored, [Take your teaching online](#), yn cyflwyno cysyniadau ac offer a all eich helpu i ddeall sut i addysgu a dysgu ar-lein.

Cysyniadau allweddol mewn dysgu ar-lein

“Addysgeg” yw’r dull a’r arfer o addysgu yn gyffredinol, ar-lein ac mewn mannau ffisegol. Mae llawer o wahanol fathau o addysgeg. Gallwn wneud ein harfer yn fwy effeithiol drwy ystyried beth allai’r dulliau gorau ar gyfer addysgu fod ar gyfer y bobl rydym yn eu cefnogi.

Mae rhai o’r dulliau addysgeg allweddol y gallech eu defnyddio ar gyfer dysgu ar-lein yn cynnwys:

- **Dysgu cydweithredol** – math o ddysgu gweithredol sy’n annog dysgwyr i egluro eu syniadau neu eu gwaith a chyfathrebu ag eraill, gan eu hannog i fyfyrion a dysgu oddi wrth ei gilydd.
- **Lluniadaeth** – math o ddysgu ar-lein cydweithredol. Yn aml, dyma’r dull gweithredu amlycaf mewn cyrsiau ar-lein gyda niferoedd mawr o ddysgwyr. Mae dysgu adeiladwaith yn pwysleisio’r gwaith cymdeithasol o adeiladu gwybodaeth ac yn canolbwyntio’n wirioneddol ar y dysgwr, er enghraifft dysgu drwy ddeialog â dysgwyr eraill a’r athro. Mae’n aml yn rhoi pwyslais ar gyd-destun dysgu ac annog cydweithio.
- **Dysgu yn seiliedig ar naratif** – gall y model yma helpu i wneud pynciau’n fwy cofiadwy drwy ddarparu profiad dysgu strwythuredig mewn fformat cyfarwydd sy’n seiliedig ar stori. Mae hyn yn helpu i gyd-destunoli dysgu ac yn gwneud y cynnwys yn fwy deniadol. Mae ffocws y naratif yn broblem y mae’n rhaid ei datrys.
- **Dysgu yn seiliedig ar adnoddau** – strwythur hyblyg lle gall y dysgwr ddefnyddio ystod eang o adnoddau i ddatblygu ei ddealltwriaeth yn unol â’i anghenion ei hun. Mae’r dull yma’n helpu i amlygu dysgwyr i wahanol safbwyntiau ac ymgysylltiad â thechnoleg. Mae hefyd yn hyrwyddo dysgu gweithredol.
- **Dysgu seiliedig ar broblemau** – dull sy’n canolbwyntio ar y dysgwr sy’n troi’r broses addysgu gonfensiynol ar ei phen, gan gefnogi dysgu drwy’r profiad o ddatrys problem penagored. Mae hyn yn helpu cyfranogwyr i ddatblygu sgiliau datrys problemau, cydweithio a chymryd rhan weithredol yn eu dysgu eu hunain.
- **Dysgu wedi’i leoli** – nod y model yma yw cynnwys dysgwyr mewn sefyllfaoedd realistig o ddatrys problemau tra’n darparu canllawiau. Dull gweithredol, cyd-destunol o ddysgu.

Cynhwysiant digidol, diogelu data a diogelu dysgwyr ar-lein

Cynhwysiant Digidol

Mae cynhwysiant yn allweddol wrth gynllunio dysgu ar-lein.

Mae canllaw Hygyrchedd Ar-lein Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol [a gyhoeddwyd yn haf 2020] yn helpu sefydliadau i ddeall eu rhwymedigaethau cyfreithiol a chreu deunyddiau digidol hygyrch.

Mae [rhestr adnoddau'r Rhwydwaith Cydweithredol Anabledd ar gyfer Amgueddfeydd](#) yn darparu cymorth ymarferol i sicrhau bod eich cynnwys dysgu ar-lein yn hygyrch.

GDPR

[Rheoliad Diogelu Data Cyffredinol \(GDPR\)](#) yw'r fframwaith cyfreithiol sy'n gosod canllawiau ar gyfer casglu a phrosesu gwybodaeth bersonol gan unigolion.

Yn unol â'r rhwymedigaethau hyn mae'n bwysig ystyried pa wybodaeth bersonol y byddwch yn ei chasglu gan eich cyfranogwyr. Rhaid i chi hefyd ystyried sut y byddwch yn storio ac yn gwaredu'r wybodaeth hon yn ddiogel.

Mae [Canllaw Digidol Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol: preifatrwydd a diogelwch ar-lein](#) yn helpu sefydliadau i reoli data yn unol â'u rhwymedigaethau cyfreithiol.

Mae gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth Cwestiynau Cyffredin [GDPR](#) ar gyfer elusennau a busnesau.

Cadw plant a phobl ifanc yn ddiogel ar-lein

Mae Dysgu'r NSPCC yn darparu [Safonau Diogelu](#) a rhestr wirio y gall unrhyw sefydliad ei defnyddio.

Mae [Canllaw Digidol Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol: gweithio gyda phlant a phobl ifanc ar-lein](#) yn helpu sefydliadau i ddeall arferion diogelu ar-lein.

Dulliau, fformatau a darpariaeth

Mae llawer o wahanol ddulliau a fformatau o ddarparu dysgu ar-lein. Gellir cyfuno'r rhain i greu gweithgareddau a phrofiadau dysgu arloesol ac ymgysylltiol.

Meddylwch am:

- Lle mae dysgu'n digwydd. Mae **dysgu cydamserol** yn digwydd mewn amser real, gyda phob dysgwr yn gweithio gyda'i gilydd. Mae **dysgu anghydamserol** yn digwydd dros gyfnod estynedig o amser, gyda dysgwyr yn gweithio ar eu cyflymder eu hunain.
- Lle mae dysgu'n digwydd. Lleolir dysgwyr **wyneb yn wyneb** yn yr un lle ffisegol (er enghraifft, ystafell ddosbarth neu ganolfan adnoddau). Mae **dysgwyr o bell** yn gweithio o bell oddi wrth ei gilydd mewn gwahanol leoliadau (er enghraifft, o gartref).
- Sut mae dysgu wedi'i strwythuro. Mae **dysgu dan arweiniad** yn cael ei arwain gan diwtor, neu'n dilyn llwybr penodol. **Dysgu annibynnol** yw lle mae pobl yn gweithio ar eu pennau eu hunain, neu'n dewis eu llwybr eu hunain drwy weithgareddau dysgu.
- Sut mae dysgu'n ennyn diddordeb y dysgwyr. Mae **dysgwyr rhyngweithiol** yn ymgysylltu'n weithredol â'r gweithgaredd neu'r cynnwys dysgu, er enghraifft drwy gwisiau ac efelychiadau. Mae **addysgu didactig** yn darparu cynnwys i ddysgwyr wrando arno, ei weld neu ei ddarllen.
- Os caiff dysgu ei gydnabod yn ffurfiol. Mae **dysgu ffurfiol** wedi'i gynllunio i helpu dysgwyr i ennill cymwysterau ffurfiol. Mae **dysgu anffurfiol**, a all fod yn hunangyfeiriedig, yn cael ei wneud am resymau personol neu er budd a gall gynnwys dysgu o brofiad.
- Sut mae dysgu wedi'i gynllunio. Mae **dysgu personol** wedi'i deilwra i ddysgwyr unigol. Mae **dysgu generig** wedi'i gynllunio ar gyfer grŵp eang o ddysgwyr. O gynnwys microddysgu bach fel fideos byr neu animeiddiadau, i gyrsiau hirach a allai arwain at achrediad ffurfiol, mae'r amser sydd ei angen i gwblhau'r profiad dysgu yn bwysig i'w ystyried.

Fel arfer, efallai y byddwch yn dylunio dysgu yn un o'r fformatau hyn:

- **Adnoddau dysgu.** Mae'r rhain yn adnoddau unigol sy'n cwmpasu un pwnc, er enghraifft, fideo, jig-so neu daflen waith. Gellir defnyddio adnoddau unigol ar eu pennau eu hunain neu fel rhan o fodiwl.
- **Modiwlau.** Unedau dysgu hunangynhwysol yw'r rhain sy'n canolbwyntio ar bwnc penodol. Maent fel arfer yn cynnwys testun naratif, adnoddau a gweithgareddau i ddysgwyr eu cwblhau.
- **Cyrsiau.** Mae cyrsiau'n cynnwys modiwlau dysgu lluosog wedi'u cyfuno gyda'i gilydd, er enghraifft i gyrsiau neu gyrsiau ar-lein sy'n rhan o ysgol.

Adnoddau ychwanegol:

- Gallwch weld rhai adnoddau [dysgu enghreifftiol a grëwyd gan Wasg Prifysgol Caergrawnt Press](#) yn cael eu rhannu ar blatfform y cwis Kahoot!
- [Mae'r cwrs yma gan yr Amgueddfa Forwrol Genedlaethol, Greenwich](#), yn enghraifft o gwrs sy'n cael ei greu mewn partneriaeth â llwyfan addysg ddigidol masnachol. Mae llwyfannau poblogaidd yn y DU yn cynnwys FutureLearn, EdX a Coursera. Mae'r llwyfannau hyn yn cynnal Cyrsiau Ar-lein Agored Enfawr am ddim, y cyfeirir atynt hefyd fel MOOCs, a grëwyd gan sefydliadau partner gan gynnwys prifysgolion, amgueddfeydd a chyrff treftadaeth gyhoeddus eraill. Mae Museum Next hefyd wedi llunio [rhestr o MOOCs a grëwyd gan amgueddfeydd](#).

Trwyddedu cynnwys

Meddyliwch sut y byddwch yn trwyddedu eich deunyddiau. Mae Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol yn ei gwneud yn ofynnol i'r deunyddiau y mae'n eu hariannu gael eu trwyddedu'n agored. Mae trwyddedau agored yn sicrhau y gellir defnyddio ac ailddefnyddio eich adnoddau dysgu mor eang â phosibl, gan eu galluogi i fod o fudd i gynifer o bobl â phosibl.

Mae Creative Commons yn darparu amrywiaeth o ddeunyddiau rhagarweiniol i helpu pobl i ddeall sut mae trwyddedau agored yn gweithio, gan gynnwys y [canllaw hwn i'r gwahanol fathau o drwydded Creative Commons](#).

Mae Llythrennedd Hawlfraint y DU yn darparu adnoddau ymarferol a chymorth i ddefnyddio hawlfraint ar gyfer dysgu. Mae hyn yn cynnwys [penodau am ddim o Hawlfraint ac E-ddysgu: Canllaw i ymarferwyr](#) gan Jane Secker a Chris Morrison ar:

- e-ddysgu a hawlfraint: cefndir
- defnyddio cyfryngau digidol: fideo, delweddau, sain a meddalwedd
- addysg a hyfforddiant hawlfraint

Mae Prifysgol Caeredin wedi llunio canllaw defnyddiol i Ble i ddod o [hyd i Adnoddau Addysgol Agored](#) y gellir eu defnyddio i greu adnoddau a gweithgareddau dysgu trwyddededig agored.

Adeiladu cymunedau dysgu

Un o'r ffyrdd gorau o ennyn diddordeb dysgwyr ar-lein yw adeiladu ymdeimlad cyffredin o gymuned.

Grwpiau neu rwydweithiau yw cymunedau dysgu sy'n cysylltu pobl drwy weithgareddau a diddordebau dysgu, gan eu helpu i weithio gyda'i gilydd tuag at nod cyffredin. Gellir defnyddio llwyfannau cyfryngau cymdeithasol a ddefnyddir yn gyffredin (fel Facebook, Twitter ac Instagram), a fformatau (gan gynnwys gweminarau, blogio a phodlediadau) i gefnogi cymunedau dysgu.

Mae [Whose Knowledge](#) yn brosiect byd-eang sy'n gweithio i ganoli gwybodaeth cymunedau ymylol ar-lein. Mae'n darparu cyfres o adnoddau gan [gynnwys y canllaw hwn i feithrin gwybodaeth gymunedol](#).

Dogfennau cymdeithasol

Mae dogfennau a rennir neu 'gymdeithasol' yn arf allweddol ar gyfer hwyluso dysgu cydweithredol asynchrônous ar-lein.

Mae Microsoft Teams a [Google Docs](#) yn offer sy'n eich galluogi i greu a rhannu adnoddau a gweithgareddau dysgu ar-lein fel y gellir cael gafael ar nhw o unrhyw le, a'u defnyddio a chyfrannu atynt gan nifer o ddysgwyr.

Mae [Dropbox](#) yn wasanaeth rhad ac am ddim arall sy'n eich galluogi i ddod â'ch lluniau, dogfennau a fideos i unrhyw le a'u rhannu'n hawdd. Mae'r fideos [Dropbox screencast](#) a [Dropbox in Plain English](#) yn dangos sut mae hyn yn gweithio.

Blogiau ar gyfer dysgu

Gwefan yw blog lle mae cynnwys yn cael ei ddiweddarau'n rheolaidd gan un neu fwy o awduron. Yn gyffredinol, mae'r cofnodion yn fyr ac yn anffurfiol a gallant gynnwys testun, dolenni, delweddau, fideo a chyfryngau eraill. Gellir ymhelaethu ar negeseuon blog drwy eu rhannu ar llwyfannau cyfryngau cymdeithasol lle gallant gyrraedd cynulleidfa eang. Mae llawer o sefydliadau treftadaeth eisoes yn defnyddio blogiau i ymgysylltu â'r cyhoedd.

Mae llwyfannau blogio rhad ac am ddim poblogaidd yn cynnwys [Wordpress](#), [Blogger](#) a [Medium](#).

Fel cyfrwng cyfathrebu anffurfiol, mae blogiau yn ffordd hygyrch i ddysgwyr ymgysylltu â sefydliadau treftadaeth. Mae [Whales in Wales](#) o Ymddiriedolaeth y Môr yn Sir Benfro yn enghraifft wych o ymgysylltu â chynulleidfaoedd o bob oed mewn dysgu anffurfiol. Mae'r prosiect yn archwilio gwaith yr ymddiriedolaeth, gan rannu diweddariadau ar olygfeydd bywyd gwyllt, data gwyddonol ac adnoddau dysgu.

Mae postio blogiau rheolaidd ar wahanol bynciau, neu uchafbwyntiau o'ch casgliadau, yn galluogi dysgwyr i archwilio pynciau newydd a datblygu diddordebau newydd. Gellir defnyddio blogiau hefyd i ddod ag amrywiaeth o leisiau i'ch dysgwyr, er enghraifft curadwyr a gweithwyr treftadaeth proffesiynol sy'n rhannu eu gwybodaeth a'u profiad, neu drwy rannu lleisiau o'r gorffennol.

Er enghraifft:

- Mae podlediad [Stories of Scotland](#) yn archwilio rhai o'r digwyddiadau anghofiedig neu gamliwio yn hanes yr Alban. Defnyddir blog i rannu gwybodaeth am y penodau diweddaraf a chynnwys bonws.
- Mae [Untold Lives](#) yn flog gan y Llyfrgell Brydeinig sy'n rhannu bywydau a straeon sy'n cael eu hanwybyddu a'u hanghofio o bob cwr o'r byd er mwyn ysbrydoli dysgu ac ymchwil newydd. Mae'r blog yn cynnwys dolenni i wybodaeth ac adnoddau ar-lein eraill.

Cyfyngau cymdeithasol a hashnodau

Gall llwyfannau cyfyngau cymdeithasol fel Facebook, Instagram, Twitter a Pinterest fod yn offer defnyddiol ar gyfer hwyluso dysgu ar-lein. [Archwiliwch y canllaw hwn i ddechrau arni gyda'r cyfyngau cymdeithasol ar gyfer dysgu](#) gan Dr Sue Beckingham.

Mae hashnod, a gyflwynwyd gan yr arwydd rhif neu symbol hash, #, yn dag metaddata a ddefnyddir ar rwydweithiau cymdeithasol fel Twitter a gwasanaethau microblogio eraill.

- Er enghraifft, mae'r hashnod [#MuseumsUnlocked](#) yn brosiect a ddechreuwyd yn ystod cyfyngiadau symud y coronafeirws (COVID-19). Fe'i crëwyd yn wreiddiol gan [@ProfDanHicks](#) ac mae'n annog amgueddfeydd, archifau a sefydliadau treftadaeth i rannu delweddau ac arteffactau ar Twitter, gan alluogi'r cyhoedd i archwilio casgliadau a rhyngweithio â churaduron. Mae hyn yn caniatáu i amgueddfeydd ac archifau rannu eu gwybodaeth

ac annog y cyhoedd i ymgysylltu â threftadaeth ar adeg pan nad oeddent yn gallu ymweld â mannau ffisegol.

Cyn dechrau arni, gwiriwch a oes gan eich sefydliad bolisi cyfyngau cymdeithasol sy'n bodoli eisoes. Os nad oes un yn bodoli neu'n ymdrin â'ch defnydd cynlluniedig o gyfyngau cymdeithasol, efallai y byddai'n werth ystyried datblygu un. Mae'r Undeb Addysg Cenedlaethol yn darparu [Polisi Model Cyfyngau Cymdeithasol](#)

Podlediadau a fideos

Mae podlediadau a fideos yn helpu dysgwyr i ymgysylltu â'ch cynnwys yn anghydamserol.

Mae dosbarthu'r math hwn o gynnwys ar lwyfannau fel YouTube, Vimeo, Apple Podcasts a Spotify, neu ar gyfyngau cymdeithasol, hefyd yn ffyrdd effeithiol o wneud y cyhoedd yn ymwybodol o'ch cynnwys a'ch casgliadau.

Er enghraifft, mae prosiect [Panjab Connections](#) Amgueddfeydd Cenedlaethol yr Alban yn cynnwys cynhyrchu a rhannu sawl ffilm ar YouTube.

Podlediadau

Mae sain digidol a rennir fel podlediadau yn ffordd gyflym o greu a rhannu cynnwys. Gellir eu recordio gan ddefnyddio offer y mae gennych fynediad iddo eisoes fel cyfrifiaduron bwrdd gwaith/gliniadur a ffonau symudol.

- Mae [Creative Boom yn cynnig canllaw cam wrth gam i ddechreuwyd ar sut i ddechrau podlediad.](#)

- Mae Hannah Hethmon o Better Lemon Creative Audio yn darparu canllaw defnyddiol: [Super Quick DIY Podcasting for Museums & Other Nonprofits Closed by COVID-19](#).
- Mae'r cwrs ar-lein pythefnos yma gan [FutureLearn](#) yn eich dysgu sut i gynllunio, ysgrifennu a chyhoeddi eich straeon eich hun ar ffurf podlediad.

Fideo

- Darganfyddwch sut i gyfuno ymarferoldeb Zoom â manteision YouTube yn y [canllaw PDF hwn](#) a gynhyrwyd gan Gyngor y Celfyddydau a'r Rhwydwaith Diwylliant Digidol. Gweler mwy o adnoddau [Cyngor y Celfyddydau/Rhwydwaith Diwylliant Digidol](#).
- Dysgwch sut i wneud [cynnwys fideo gan ddefnyddio ffôn clyfar gyda chanllaw ar galedwedd, meddalwedd a dosbarthiad](#) gan Gyngor y Celfyddydau a'r Rhwydwaith Diwylliant Digidol. Gweler mwy o adnoddau [Cyngor y Celfyddydau/Rhwydwaith Diwylliant Digidol](#).

Llwyfannau cynadledda a ffrydio byw

Mae cyfathrebu drwy fideo yn elfen bwysig o ddysgu cydamserol – er enghraifft, dysgwyr yn cydweithio mewn amser real.

Mae llwyfannau cynadledda ar-lein am ddim fel Skype, Zoom neu Google Meets yn cefnogi fideo amser real, sain, sgysiau a'r gallu i rannu cynnwys.

Gall cyfathrebu fideo hefyd fod yn ddefnyddiol i ymchwilyr a datblygu dysgu. Er enghraifft, newidiodd [Towards a National Collection](#) gan Gyngor Ymchwil y Celfyddydau a'r Dyniaethau o weithdai wyneb yn wyneb i ddefnyddio galwadau Zoom o ganlyniad i'r cyfyngiadau symud coronafeirws (COVID-19). Roedd hyn yn caniatáu i bartneriaethau a phrosiectau ddod o hyd i ddarpar gydweithwyr.

Cawsom adborth gwyh gan gyfranogwyr a oedd yn mwynhau natur gyflym a hwyliog y dull hwn o rwydweithio. Mewn dim ond saith munud rydych yn torri'n syth at flaenoriaethau hanfodol pob partner, gan ganiatáu penderfyniadau cyflym a defnyddiol ar weithio yn y dyfodol.

Rebecca Bailey,
Cyfarwyddwr Rhaglen
Tuag at Gasgliad Cenedlaethol

Adnoddau ychwanegol

Mae'r [Digital Heritage Lab](#) yn rhaglen datblygu sgiliau digidol ar gyfer sefydliadau treftadaeth bach a chanolig eu maint yn y DU. Gyda chefnogaeth Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol, mae'n rhoi cyfleoedd i ddefnyddwyr ddysgu mwy am sgiliau cyffredinol wrth ddatblygu deunyddiau digidol.

Creu cynnwys dysgu

Gall offer ar-lein eich helpu i ddod o hyd i adnoddau, eu creu a'u rhannu ac ymgysylltu â chynnwys dysgu. Dyma rai offer poblogaidd:

Cynnwys gweledol

Ar gyfer cynnwys gweledol fel lluniau, collage neu animeiddiadau ar gyfer calendrau adfent cyfryngau cymdeithasol, "llun y dydd", llyfrau lliwio, ac ati

- Mae [Flipgrid](#) yn blatfform fideo am ddim ar gyfer dysgu sy'n eich galluogi i recordio, rhannu a rhyngweithio â fideos byr.
- Mae [Flickr](#) yn safle cynnal delweddau a fideos lle gall defnyddwyr uwchlwytho a rhannu.
- Mae [Biteable](#) yn offeryn ar-lein am ddim sy'n galluogi defnyddwyr i greu cynnwys fideo yn gyflym ac yn hawdd gan ddefnyddio templedi a delweddau.
- Mae [Wakelet](#) yn offeryn cynnwys a churadu am ddim sy'n gallu creu straeon a chylchlythyrau digidol a threfnu cynnwys o bob rhan o'r we.

Cwisiau a phleidleisiau

- Mae [Mentimeter](#) yn eich galluogi i gynnal polau byw a sesiynau holi ac ateb.
- Mae [Kahoot!](#) yn blatfform dysgu seiliedig ar gemau a ddefnyddir i gynhyrchu cwisiau amlddewis. Mae Kahoot! yn defnyddio dysgu cymdeithasol lle gall dysgwyr gystadlu yn erbyn ei gilydd i ateb

cwestiynau, gan ennill pwyntiau ychwanegol ar gyfer atebion cywir cyflym

- Mae [Poll Everywhere](#) yn system ymateb i gynulleidfaoedd sy'n galluogi dysgwyr i ddefnyddio dyfeisiau symudol a dyfeisiau a alluogir ar y we i ymateb i gwestiynau a gynhyrchir gan athrawon. Mae'r rhain yn cynnwys cwestiynau penagored a sawl dewis.

Cyflwyniadau, e-lyfrau a phinfyrddau

- Mae [Padlet](#) yn offeryn cydweithredol sy'n creu hysbysfyrddau, dogfennau a thudalennau gwe ar-lein.
- Mae [BookCreator](#) yn llwyfan ar-lein ar gyfer creu adnoddau a llyfrau dysgu ar-lein.
- Mae [Prezi](#) yn feddalwedd cyflwyno cwmwl. Gall defnyddwyr ddatblygu cyflwyniadau ar y cyd
- Mae [Microsoft Sway](#) yn galluogi defnyddwyr i greu cyflwyniadau gweledol, dogfennau a chynnwys cyfathrebu arall.
- Offeryn cyflwyno ar y we yw [Zeetings](#) sy'n gallu ymgorffori cynnwys deinamig byw fel polau, pleidleisio, arolygon a waliau gweithgareddau.

Cynnwys fideo

- Mae [YouTube](#) yn safle rhannu fideos lle gallwch uwchlwytho, rhannu a gwyllo fideos.
- Mae [Vimeo](#) yn safle rhannu fideos arall. Mae'n cyfyngu lanlwytho cynnwys i'r rhai a grëwyd gan y defnyddiwr yn unig.
- Mae [TikTok](#) ayn caniatáu i ddefnyddwyr greu cerddoriaeth fer a fideos o dair i 15 eiliad a fideos dolen fer o dair i 60 eiliad.
- Mae [Facebook Live](#) yn ap o fewn Facebook sy'n caniatáu i ddefnyddwyr ffrydio fideo byw ar unwaith.
- Mae [Periscope](#) iyn ap ffrydio fideo byw sy'n eiddo i Twitter.

Cynnwys sain

- Mae [Anchor.fm](#) yn ap iPhone am ddim sy'n ei gwneud hi'n hawdd darlledu clipiau sain byr i gynulleidfa fyd-eang mewn eiliadau. Gall eich gwrandawyr ymateb, gan ysgogi trafodaethau grŵp ar unwaith.
- Mae [AudioBoom](#) yn blatfform sain rhannu cyhoeddus. Gall cyfrifon am ddim gofnodi hyd at 10 munud y clip. Gallwch rannu eich clipiau gyda Twitter a Facebook.
- Mae [SoundCloud](#) yn blatfform podlediadau poblogaidd iawn. Gallwch addasu lliw eich chwaraewr sain.

Bydd safleoedd a gwasanaethau da yn darparu canllawiau i ddefnyddwyr – byddwch yn ymwybodol y gallant gael eu diweddarau'n eithaf aml.

Gwerthuso eich cynnwys dysgu

Bydd gwerthuso'r gweithgareddau dysgu, yr adnoddau a'r cyrsiau rydych wedi'u creu yn eich helpu i ddeall pa mor effeithiol y buont a sut i'w gwella yn y dyfodol.

Dechreuwch drwy feddwl am ba wybodaeth y bydd angen i chi ei chasglu, a sut y byddwch yn ei chasglu a'i dadansoddi.

- Beth sydd angen i chi ei wybod? Er enghraifft, gallwch ddefnyddio offer pleidleisio fel [Mentimeter](#) neu [Poll Everywhere](#) i ddarganfod sut roedd dysgwyr yn graddio'r profiad dysgu ac os oedd hyn yn wahanol yn dibynnu ar amgylchiadau neu ddemograffeg.
- Pa offer allwch chi eu defnyddio i gasglu'r wybodaeth sydd ei hangen arnoch? Er enghraifft, arolwg ar-lein gan ddefnyddio offer fel [SurveyMonkey](#) neu [SmartSurvey](#).

Adnoddau ychwanegol

Mae [23 Things](#) yn gwrs hunangyfeiriedig defnyddiol am ddim sy'n cyflwyno 23 o offer digidol ar gyfer amrywiaeth o ddefnyddiau. Gallwch hefyd [ddarllen astudiaeth achos](#) yn amlinellu sut y defnyddiwyd 23 o bethau ar gyfer datblygiad proffesiynol.

Mae aelodau'r Gymdeithas Technoleg Dysgu hefyd wedi [dechnolegau](#) ac [astudiaethau achos](#) a ddefnyddir yn gyffredin.

Cyfrannu at fentrau gwybodaeth agored

Pan fydd adnoddau'n gyfyngedig, gallwch greu mwy o ymgysylltu ac effaith drwy gysylltu gweithgareddau dysgu â mentrau sy'n bodoli eisoes megis cystadlaethau agored, edit-a-thons neu brosiectau delweddu data.

Wiki Loves Monuments

Mae [Wiki Loves Monuments](#) yn gystadleuaeth ffotograffiaeth ryngwladol flynyddol a fydd yn cael ei chynnal ym mis Medi. Mae'r gystadleuaeth yn dod â ffotograffwyr amatur a phroffesiynol at ei gilydd i gasglu delweddau o henebion a safleoedd rhestredig ledled y DU. Mae'n gyfle gwych i ddysgu am safleoedd, adeiladau a gwrthrychau lleol, a hefyd eu rhannu â chynulleidfa fyd-eang. Mae delweddau wedi'u llwytho i fyny yn cael eu rhannu o dan drwydded agored drwy [Wikimedia Commons](#).

WikiData

Mae WikiData yn gronfa ddata wybodaeth rydd ac agored y gall pobl a pheiriannau ei darllen a'i golygu. Gall prosiectau lanlwytho data strwythuredig, y gellir wedyn ei ddefnyddio mewn adnoddau dysgu. Mae defnyddio WikiData yn helpu pobl i archwilio data mewn ffordd weledol ac ymgysylltiol.

- Mae [Prosiect Cyffredinol WitchFinder Prifysgol Caeredin](#) yn defnyddio WikiData i greu map rhyngweithiol hygrych gan ddefnyddio [iCronfa Ddata Witchcraft yr Alban](#).

Edit-a-thons

Mae edit-a-thon (a ysgrifennwyd weithiau fel "editathon") yn ddiwyddiad lle gall pobl ddysgu golygu Wikipedia neu ychwanegu cynnwys at brosiectau gwybodaeth agored eraill (fel [Wikidata](#) a [Wikimedia Commons](#)).

Mae sesiynau fel arfer yn canolbwyntio ar wella ac ychwanegu at wybodaeth am bwnc neu fath penodol o gynnwys.

Mae [Wikimedia UK](#) yn cefnogi sefydliadau treftadaeth o bob maint. Gall helpu prosiectau i ddeall a dechrau gweithio gyda Wikipedia a phrosiectau gwybodaeth agored eraill Wikimedia.

- Cymerodd [Dumfries Stonecarving Project](#) ddull cyfunol o ddysgu gyda'r nod o hyrwyddo treftadaeth gyfoethog yr ardal sy'n paratoi cerrig. Roedd yn cynnwys sesiynau blasu ymarferol, ysgolion haf gyda phobl ifanc leol, arddangosfa, gweithdai a chystadleuaeth cerfio cerrig gyda grwpiau ffotograffiaeth i gofnodi enghreifftiau o'r dreftadaeth hon. Cymerodd gwirfoddolwyr ran hefyd yn [Wikipedia Edit-A-Thons ar gyfer y prosiect](#), lle dysgon nhw sut i ychwanegu ffotograffau a gwybodaeth at Wikipedia. Drwy ddefnyddio Wikimedia Commons a Wikipedia, mae'r prosiect yn gallu rhannu traddodiadau cerfio cerrig Dumfries gyda chynulleidfa fyd-eang, tra bod gwirfoddolwyr yn dysgu am eu treftadaeth leol gyfoethog ac yn ennill sgiliau digidol.
- Mae [Women in Red](#) yn grŵp byd-eang o olygyddion o bob rhyw sy'n canolbwyntio ar wella rhagfarn systemig cynnwys yn y mudiad wiki. Mae eu tudalen prosiect yn cynnwys traethodau ac adnoddau yn ogystal â syniadau a gweithgareddau allgymorth.

Adnoddau ychwanegol

Mae Wikimedia yn darparu canllaw ar [sut i gynnal edit-a-thon](#) a hefyd [cymorth ymarferol ar edit-a-thon](#).

Archwilio prosiectau dysgu treftadaeth ar-lein

Gallwch gyfuno'r dulliau a gyflwynir yn y canllaw hwn i greu gweithgareddau dysgu arloesol.

Yr Amgueddfa Rithwir gan Ganolfan Linen Iwerddon ac Amgueddfa Lisburn

Crëwyd yr [Amgueddfa Rithwir](#) tra bod yr amgueddfa ar gau yn ystod pandemig y coronafeirws (COVID-19). Mae'n darparu cyfoeth o gyfleoedd addysgol gan gynnwys teithiau rithwir ac adnoddau addysgu am ddim i bob oedran, gan gynnwys plant ysgol.

Mae'r Amgueddfa Rithwir yn defnyddio amrywiaeth o gyfryngau cymdeithasol ac offer ar-lein i ennyn diddordeb dysgwyr gan gynnwys taflenni gwaith, posau jig-so rithwir, gweithgareddau crefft a theithiau.

Afon ddigidol gan 900 Voices Dyffryn Nene

Mae prosiect dysgu 900 Voices o Ddyffryn Nene wedi creu [afon ddigidol](#).

Dyma enghraifft wych o gynnwys dysgu sain a fideo sy'n galluogi dysgwyr i archwilio straeon treftadaeth gan bobl ar hyd Dyffryn Nene. Mae'r prosiect yma'n gwahodd cyfraniadau i helpu i dyfu'r afon ddigidol, gan roi cyfleoedd i ddysgwyr gydweithio a chymryd rhan mewn deialog.

Yr her i Amgueddfa Lisburn oedd trosglwyddo ei harfer cyfranogol i'r byd rithwir, gan ganolbwyntio ar agenda llesiant. Mae ein hethos yn canolbwyntio ar yr unigolyn, gan adeiladu ar ryngweithio â phobl go iawn, gwrthrychau go iawn yng nghyd-destun amgueddfa.

“Fe wnaethom gwrdd â'r her hon drwy gynnig gwasanaethau amgueddfeydd rhyngweithiol, yn [enwedig prosiect Covid 19 a Fi ar-lein](#). Bydd yr amgueddfa rithwir yn parhau i gael ei datblygu gydag ysgolion a'r cymunedau rydym yn eu gwasanaethu.”

Alderman Michael Henderson MBE,
Cyngor Dinas Lisburn a Castlereagh

Realiti Estynedig a Rhithwir

Gellir creu prosiectau dysgu ac amgueddfeydd rhithwir hefyd drwy ddefnyddio Realiti Estynedig (AR) a Realiti Rhithwir (VR).

- Mae AR yn uwchosod delwedd a gynhrychir gan gyfrifiadur ar farn dysgwr am y byd neu'r gwrthrych go iawn.
- Mae VR yn caniatáu i ddysgwyr rymgweithio ag efelychiad a gynhrychir gan gyfrifiadur.

Mae creu'r mathau hyn o brosiectau dysgu yn gofyn am gynllunio gofalus, ac i'r rhan fwyaf o sefydliadau

treftadaeth bydd yn cynnwys gweithio gyda chontractwyr allanol a llogi sgiliau ac offer arbenigol.

- Mae [Menter Amgueddfa'r Sikhiaid](#) wedi creu prosiect cyffrous sy'n dod ag arteffactau a greiriau Sicaidd yn fyw, gan gynnwys cleddyfau a gemwaith, drwy dechnolegau 3D,
- Mae Historic Environment Scotland wedi creu model 3D o [Gastell Caeredin](#) sy'n rhoi taith ddigidol drochi i'r ymwelydd rhithwir o amgylch y Castell a chyfle prin i archwilio rhannau cudd o'r safle eiconig hwn.

Adnoddau ychwanegol

Mae'r [Enhance Digital Teaching Platform](#) gan y Sefydliad Addysg a Hyfforddiant yn darparu manau cychwyn defnyddiol ar gyfer defnyddio [Realiti Estynedig](#) a [Realiti Rhithwir](#) mewn cyd-destun dysgu.

Mae'r [The Museum as a Site and Source for Learning](#) yn gwrs ar-lein am ddim gan Brifysgol Glasgow sy'n cynnwys dylunio arddangosfa rithwir.

Rhennir y gwaith yma o dan drwydded Prïodoleddau Creative Commons 4.0 International (CC BY 4.0).

Priodolwch fel "Sgiliau Digidol ar gyfer Treftadaeth: Dechrau Arni gyda Dysgu Ar-lein (2020)" y [Gymdeithas Technoleg Dysgu](#) ar gyfer [Cronfa Dreftadaeth y Loteri Genedlaethol](#), a drwyddedwyd o dan [CC BY 4.0](#)"